

Medical Treatment on Shabbat #2: Setting Up the Problem, Part 2

R' Mordechai Torczyner – michael.torczyner@yu.edu

The Obligation to Heal Others

1. Talmud, Sanhedrin 73a

מנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא חייב להצילו? תלמוד לומר "לא תעמד על דם רעך."
How do we know that one who sees another person drowning in a river or being dragged by a beast or being beset by bandits must act to save him? The Torah says: You shall not stand by the blood of your peer. (Vayikra 19:16)

2. Midrash, Sifri, Devarim 223:2

"והשביתו לו", אף את עצמו אתה משיב לו.

"And you shall return it to him" – You are even restoring himself to himself.

3. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch, Yoreh Deah 336:1

נתנה התורה רשות לרופא לרפאות. ומצוה היא. ובכלל פיקוח נפש הוא. ואם מונע עצמו, הרי זה שופך דמים. ואפילו יש לו מי שירפאנו, שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות

The Torah permitted a doctor to heal, and it is a mitzvah, and part of saving lives. One who refrains is spilling blood. And even if he has someone else to heal him, for one may not merit to be healed by everyone.

4. Rabbi Eliezer Waldenberg (20th century Israel), Tzitz Eliezer 20:47:1:4

כאשר ביכלת האב בדרכי השפעה להשפיע על הבן שיסכים לקבל הטיפול הרפואי הנדרש, אזי הוא מחויב בזה גם מכה חיוב כללי [ומבלי קביעת זמן לגילו של הבן]. של "והשביתו לו" שכתוב בתורה (בדברים כ"ב), וכדרשת חז"ל שהכתוב בא לרבות "לרפאות את גופו"...

When the father can convince the son to agree to accept the required medical treatment, he must do so as part of a general duty [regardless of the son's age] of "And you shall restore it to him" recorded in Devarim 22, and as the Sages taught that this comes to include healing his body...

Head to Head

5. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:2

מי שיש לו חולי של סכנה, מצוה לחלל עליו את השבת; והזריו, הרי זה משובח; והשואל, הרי זה שופך דמים.

It is a mitzvah to violate Shabbat for one who is dangerously ill. One who is energetic is praised; one who consults is shedding blood.

6. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 248:4

ופוסק עמהם לשבות, ואם אחר שיהיו במדבר לא ירצו לשבות עמו, יכול ללכת עמהם חוץ לתחום, מפני פיקוח נפש

And one should arrange with them to halt – and if, once they are in the wilderness, they do not wish to halt with him, he may go with them outside the *techum*, for the sake of safeguarding life.

7. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 248:30

אם מתיירא להתעכב במדבר שמא יפגשו בו חיות רעות או יפגעו בו לסטים ויגזלו ממנו בהמתו ולא יוכל ללכת ברגליו ויסתכן או יקחו ממונו ולא יוכל להחיות את עצמו במדבר או שיקחו ממנו מלבושיו בזמן הקור, כולם הוא בכלל ספק פיקוח נפש ומותר לילך עמהם:

If he is afraid to wait in the wilderness, lest wild animals encounter him, or lest bandits harm him and steal his animal, and he could not then go on foot and he would be endangered, or they might take his money and he could not keep himself alive in the wilderness, or they might take his clothing during a cold time, all of these are included in "possible safeguarding of life," and he may go with them.

8. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:17

חולה שנפל מחמת חליו למשכב ואין בו סכנה, [הגה: או שיש לו מיחוש שמצטער וחלה ממנו כל גופו שאז אע"פ שהולך כנפל למשכב דמי], אומרים לא"י לעשות לו רפואה אבל אין מחללין עליו את השבת באיסור דאורייתא, אפילו יש בו סכנת אבר.

ולחלל עליו ישראל באיסור דרבנן בידים:

יש מתירים אפילו אין בו סכנת אבר;

ויש אומרים שאם יש בו סכנת אבר עושין ואם אין בו סכנת אבר אין עושין;

ויש אומרים שאם אין בו סכנת אבר עושין בשינוי, ואם יש בו סכנת אבר עושין בלא שינוי;

וי"א אפי' יש בו סכנת אבר אין עושין לו דבר שהוא נסמך למלאכה דאורי', ודברים שאין בהם סמך מלאכה עושין אפי' אין בו סכנת אבר; ודברי הסברא השלישית נראין.

For one who is bedridden from illness, but not endangered [Rama: Or one who is in such pain that his whole body is ill; even if he can walk, he is like one who is bedridden], we tell a non-Jew to heal him, but we would not violate biblical laws of Shabbat, even were an organ endangered. As far as having a Jew violate a rabbinic prohibition:

Some permit it even without danger to an organ;

Some permit violation if an organ is endangered, but not otherwise;

Some permit direct violation if an organ is endangered, and violation in an altered way if no organ is endangered;

Some permit violation of rabbinic laws which are not tied to a biblical prohibition, regardless of danger to an organ;

And the third view appears correct.

9. Rabbi Moshe Isserles (16th century Poland), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:17

מותר לומר לא"י לעשות תבשיל לקטן שאין לו מה לאכול, דסתם צרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי

One may tell a non-Jew to prepare food for a minor who lacks it; a minor is as one who is ill, but not dangerously so.

10. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:1

מי שיש לו מיהוש בעלמא והוא מתחזק והולך כבריא, אסור לעשות לו שום רפואה, ואפי' ע"י א"י, גזירה משום שחיקת סמנים.

One who has a mere ache, who strengthens himself and walks as one who is healthy, may not have treatment even via non-Jew, lest one grind ingredients.

11. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 6:9

דבר שאינו מלאכה ואין אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות מותר לישראל לומר לגוי לעשותו בשבת, והוא שיהיה שם מקצת חולי...

One may tell a non-Jew to do that which is only rabbinically prohibited on Shabbat, if there is some illness...

Category	Cases	Acceptable treatment on Shabbat
Dangerously ill יש בו סכנה	Immediate danger to life Progressing danger to life (infection) Internal injury not known to be benign An outlier view: "Unbearable pain"	Whatever would be done during the week, including to strengthen health. <i>Shinui</i> should not be used unless one is certain it would pose no danger.
Danger to an <i>eiver</i> סכנת אבר	A "part of the body" may lose on-going function	Violate rabbinic prohibitions
Ill, but not in danger חולה שאין בו סכנה	Bed-ridden, or entire body feels ill Includes young children	Ask a non-Jew to perform acts we are biblically prohibited from doing; Violate rabbinic prohibitions with a <i>shinui</i> , or without a <i>shinui</i> if need be

A Rabbinic Ban: Medication on Shabbat?

12. Mishnah Shabbat 14:3-4

כל האוכלין אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה, חוץ ממי דקלים וכוס עיקרים מפני שהן לירוקה, אבל שותה הוא מי דקלים לצמא או סך שמן עיקרין שלא לרפואה. החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ, אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא.

One may eat any food for healing and drink any beverage, other than palm water or a cup of roots which is for jaundice. But one may drink palm water for thirst and pour oil of roots on one's skin for non-medical purposes. One who has a toothache should not gargle with vinegar, but he may use it as a dip in the normal way, and if he is healed then he is healed.

13. Talmud, Shabbat 53b

"בהמה שאחזה דם, אין מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן. אדם שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל שיצטנן." אמר עולא: גזירה משום שחיקת סממנין.

"If an animal is 'gripped by blood', we do not stand it in water in order to cool off. If a person is 'gripped by blood', we stand him in water in order to cool off." Ulla said: This is a decree lest one grind ingredients.

14. Rabbi Eliezer Waldenberg (20th century Israel), Tzitz Eliezer 15:15:4

ולפי ההסבר האמור בדעת הרמב"ם הטור והשו"ע שיוצא לנו עפ"י ד"הט"ז [שכח:כה], דאסור לטפל אפי' בדרך שאין בה שחיקה, אם יש אפשרות גם לטפל דרך שחיקה], צריך להיות איפוא הדין בזמנינו שישנם רפואות כאלה לסוגי מחלות שאדם פרטי לא יוכל בשום פנים להכיןם ולעשותם, דלסוג מחלה כזאת שאין תרופה לה כי אם מסוגי התרופות שאדם פרטי לא יוכל בשום פנים לעשותם דאזי מותר לו שפיר לקחתם בשבת במקום צערא בהיות שאין שייכות רפואה למחלה זאת ע"י שחיקת סמנים כלל, וא"כ לא הוי זה בכלל הגזירה. ואפילו אם המצא ימצא סוג בני אדם של מיעוטא דמיעוטא שמחזיקים בתועלת עשיית תרופה שטעונה שחיקת סמנים גם לסוג מחלה האמורה, וגם מכינים אותה בעת לצורך, מ"מ י"ל דאפילו הכי עלינו ללכת בזה אחרי רובא דעלמא... ודוחק לחלק בזה בין כשלוקחים תרופה שלא שייך בה כלל שחיקת סמנים לבין כשלוקחים תרופה שכן יש בזה שחיקת סמנים אבל היא נעשית בבתי החרושת ורק אדם פרטי אינו יכול להכיןם, דמאי שנא, דזיל בתר טעמא, בהיות דאצל החולה ואצל כל אדם פרטי אחר אין דרך שיבואו בזה לידי שחיקה. וראיתי בספרים קצות השלחן ח"ז סי' קל"ד בבדי השלחן אות ז' וש"ת עולת נח סי' ג' שדנים ג"כ לומר שלא יהא שייך בזמן הזה גזירת סמנים, אבל המה דנים בדרך כלל ובאים עלה מכה טעם דבטל הטעם, וממילא מעוררים מה שיש לדון דאעפ"י שבטל הטעם לא בטלה הגזירה, עיין בדבריהם באריכות. אבל לפי דברינו האמורים יוצא שבכל כהאי גוונא גם מתחילה לא גזרו. ובאופן כללי קשה לדון להתיר בזה"ז כי רבו עוד רבו בקרב העדות השונות שמשתמשים גם בתרופות ביתיות שעורכין אותן בעצמם באופן שקיים שפיר טעם הגזירה של שחיקת סמנים.

According to the explanation offered for the view of Rambam, Tur and Shulchan Aruch, which emerges from the words of the Taz [328:28, that one may not treat, even with a method that does not involve grinding, if there is a possibility of treating via grinding], the rule in our day, when there are cures for particular illnesses which no individual could prepare via any means, then it must be fine to take them on Shabbat in a case of pain, since there is no possibility of healing this illness via grinding ingredients at all. If so, it was not included in the decree!

And even if there could somehow be found some kind of person, a minority of a minority, who hold to the benefit of making a medicine which requires grinding ingredients even for this type of illness, and they do prepare it in cases of need, still, one could say that even still we follow the majority of the world... It is hard to distinguish between those who take medicine for which there is no possibility of grinding ingredients and those who take a medicine which involves grinding ingredients but it's done in factories and it's just that individuals cannot prepare them. What's the difference? Look at the reasoning – since for the patient and every other individual there is no way to come to grinding.

And I saw in Ketzot haShulchan 7:134 in Badei haShulchan 7, and Responsa Olat Noach 3, who also argue that the decree for [grinding] ingredients is not relevant today, but they make a generalized argument, saying that the reason for the decree is gone. This awakens the debate of "even though the reason is gone, the decree is not gone," see their words at length. But according to our words it emerges that the decree was never made for such a case in the first place. And in general it is hard to argue to permit today, for there have increased in various populations those who use home remedies which they prepare themselves, such that the reason for the decree of grinding ingredients does apply.

15. Rabbi Hershel Schachter (21st century USA), Nefesh haRav pg. 173

וזכרני היאך שכעס רבנו על זה שהתיר לבעל הבית שלו לקחת תרופות בשבת ויום טוב. ואמר בזה הלשון - "על הראשונים אנו מצטערים" [כלומר שאין אנו מבינים אל נכון כוונת התוספות במה שהתירו לטפח ולרקד].

And I remember how our master [Rabbi Yosef Dov Soloveitchik] was angry regarding a rabbi who permitted his congregant to take medicine on Shabbat and Yom Tov. He said thus: "We are upset about the earlier ones" [meaning: we don't understand properly how Tosafot permitted clapping and dancing (on Shabbat)].

16. Talmud, Avodah Zarah 28b

אמר רבה בר זוטרא אמר רבי חנינא: מעלין אזנים בשבת. תני רב שמואל בר יהודה ביד אבל לא בסם. איכא דאמרי בסם אבל לא ביד. מ"ט? מזריף זריף.

Rabbah bar Zutra cited Rabbi Chanina: One may "elevate ears" on Shabbat. Rav Shemuel bar Yehudah taught: By hand, not with ointment. Some say: With ointment, not by hand. Why? That can bruise.

17. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Shabbat 21:31

וכן מותר ליחנק וללפף את הקטן ולהעלות אזנים בין ביד בין בכלי, ולהעלות אנקלי, שכל אלו וכיוצא בהן אין עושין אותן בסמנין כדי לחוש לשחיקה ויש לו צער מהן.

And so one may "choke" or wrap a child and elevate ears, whether by hand or with an implement, and to elevate the earlobe, for all of this and the like are not done with ingredients such that there would be concern for grinding, and the situation is painful.

18. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Kesef Mishneh to Hilchot Shabbat 21:31

וק"ל מנ"ל לרבינו למישרי בכלי? ועוד קשה היאך כתב שכל אלו וכיוצא בהם אין עושים אותם בסמנים, דמשמע שאין דרך לעשותם בסמנים, ובגמ' משמע שדרך העולם לעשותם בסמנים מדאיצטריך לומר "אבל לא בסם"! ועוד למה לא כתב רבינו בהדיא "אבל לא בסם?" לפיכך נ"ל שגורס "בכלי" במקום "בסם", וה"ג: "תני רב שמואל בר יהודה בין ביד בין בכלי. איכא דאמרי ביד אבל לא בכלי. מ"ט? מיזרף זריף." ופסק כלישנא קמא דמיקל משום דמידי דרבנן הוא ולקולא וסובר שאין דרך להעלותם בסם ומש"ה ליכא למיגזר בהו משום שחיקת סמנים:

And this is difficult to understand; how did our master know to permit with an implement? Further, how did he write that all such things are not done with ingredients, indicating that they are not normally done with an implement? The Talmud sounds like people normally do them with ingredients, since it had to say, "But not with medicine!" Further, why didn't our master write explicitly, "But not with medicine?" Therefore, it appears to me that his edition said "with an implement" instead of "with medicine". His text read: "Rav Shemuel bar Yehudah taught: By hand or with a tool. Some say: By hand, not with a tool. Why? That can bruise." And he followed the first approach, which is lenient, because it is a rabbinic issue and it is lenient. He thought it was not normally done with medicine, and therefore there was no reason to decree for grinding ingredients.

19. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 328:144

מי שחש בעינו נותנים כלי מתכות על העין כדי לקרר, וה"ה שמקיפין בטבעת או בכלי את העין כדי שלא יתפשט הנפח. [רש"י] וכתב הח"א וה"ה דמותר לדחוק בסכין חבורה כדי שלא תתפשט.

One who has aching eyes, they place a metal implement on the eye to cool it, as well as put a ring or implement around the eye to prevent inflammation from spreading. (Rashi) And the Chayei Adam wrote that the same applies to pressing a knife on a bruise to keep it from spreading.

20. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:42

אין מתעמלין, היינו שדורס על הגוף בכח כדי שייגע ויזיע; ואסור לדחוק כריסו של תינוק כדי להוציא הרעי.

One may not be *mitamel*, meaning to massage the body with force so that one is exhausted and one sweats. And one may not press a child's belly to cause excretion.

21. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 328:130

ואין להקשות כיון שאין כאן שייכות שחיקת סמנים היה לנו להתיר כמו בסעיף שאח"ז, י"ל דכיון שלפעמים מביאין הזיעה על החולה ג"כ ע"י סמנים חיישינן שיעשה רפואה האחרת. משא"כ בסעיף שאח"ז שאין שייכות רפואה לאותן הדברים ע"י שחיקת סמנים כלל לא גזרינן.

And one should not ask: Since grinding ingredients is not relevant here, we should permit it as is seen in the next paragraph! One could say that since sometimes they cause an ill person to sweat via ingredients, we worry that they might do the other healing method. As opposed to the next paragraph, where there is no relevant cure for those things via grinding ingredients, so there is no decree.

22. Braces, https://halachipedia.com/index.php?title=Medicine_on_Shabbat#cite_ref-35

Braces may be worn on Shabbat because there is no medicine for aligning teeth properly.

23. Talmud, Eruvin 102b

תנו רבנן: "רטיה שפרשה מעל גבי מכה מחזירין בשבת."

Our sages taught: If a bandage slips from a wound, one may return it on Shabbat.

24. Tosafot (12th-13th century Western Europe), Eruvin 102b **מחזירין**

פי' בקונט' " ... לשחיקת סממנין ליכא למיחש כיון דמאתמול הוה עילויה. ..."

Rashi explained: "... There is no concern for grinding ingredients, since it was on yesterday." ...

25. Talmud, Shabbat 140a

רב אחא בר יוסף חש ביוקרא דליבא, אתא לקמיה דמר עוקבא, אמר ליה "זיל שתי תלתא תיקלי חילתתא בתלתא יומי." אזל אישתי חמשא בשבת ומעלי שבת. לצפרא אזל שאל בי מדרשא... אמר להו רב חייא בר אבין בדידי הוה עובדא ואתאי שאילתיה לרב אדא בר אהבה ולא הוה בידיה

אתאי שאילתיה לרב הונא ואמר הכי קאמר רב: שורה בצונן ומניה בחמה. כמהן דשרי? אפילו למאן דאסר, הני מילי היכא דלא אישתי כלל, אבל הכא כיון דאישתי חמשא ומעלי שבתא אי לא שתי בשבת מיסתכן.

Rav Acha bar Yosef felt a heavy heart. He came to Mar Ukva. He said to him: "Go drink three measures of *chiltit* [asafoetida] on three days." He went and drank it on Thursday and Erev Shabbat. That morning he inquired in the beit midrash... Rav Chiya bar Avin told them: This happened to me, and I asked Rav Ada bar Ahavah, who did not know. I asked Rav Huna, and he cited Rav: Soak it in cold water and place it in the sun. Is this only within the view that permits [soaking asafoetida on Shabbat for everyone]? Even the one who prohibits only does so for someone who has not drunk it at all. Here, since he drank on Thursday and Erev Shabbat, not drinking on Shabbat would be dangerous.

26. Rabbi Moshe Feinstein, Igrot Moshe Orach Chaim 3:53

ואם הוא איש כזה שמחמת שלהתרפא בהפילן צריך עשרה ימים רצופין שא"א בלא שיקח גם בשבת לא יוכל להתרפא יחלה מצד זה בחולשת העצבים שקורין נערוון שיהיה חשש להמחלה שנקרא נערוון ברעק דאן הוא ודאי בדין מיחוש שמצטער כל גופו שיש להתיר שיקח בשינוי קצת השייך לשנות גם ברפואת לקיחת הפילן אף שלא שייך שינוי בהבליעה, דהוא כהסברא השלישית שם, ואם א"א בשינוי יש להתיר גם בלא שינוי כשיטה ראשונה שם

If he is the sort of patient who needs ten consecutive days in order to be healed with the pills, such that healing would be impossible if he would not take them on Shabbat, and he would suffer from stress and there would be concern for a nervous breakdown, then he certainly is in the category of one whose entire body is ill, and one may permit him to take them with some small variation, as is possible in taking pills, even if no change in swallowing is possible. This is like the third view [in Orach Chaim 328:17]. Where no variation is possible, one should permit it even without the variation, like the first view there.

27. Rabbi Yehoshua Neuwirth (20th-21st century Israel), Shemirat Shabbat k'Hilchatah 34:17 footnote 76

ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א דרק אם ההפסקה תגרום לו נזק, או שהרפואה היא דוקא מספר ימים רצופים אשר מוכרח להיות שבת ביניהם, כי אז יש להקל.

And I heard from Rav Shlomo Zalman Auerbach that there is leniency only if halting will harm him, or the cure is specifically for a period of consecutive days such that Shabbat must be among them.

28. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Orach Chaim 328:27

מכה שנתרפאה, נותנין עליה רטייה, שאינה אלא כמשמרה.

When a wound has healed, one may put a bandage on it, since it only guards it.

29. Rabbi Yisrael Meir Kagan (19th-20th century Poland), Mishneh Berurah 328:86

כמשמרה - ולא חיישינן שיבוא לידי שחיקת סממנין ומירווח שאינו בהול כ"כ אחר שנתרפאה:
"Guards it" – And we are not concerned that one might come to grind ingredients or smear ointment, since one is not as upset, since it is already healed.

30. Rabbi Chaim Jachter, <https://www.koltorah.org/halachah/taking-medicine-on-shabbat-part-i-by-rabbi-chaim-jachter>

Rav Yosef Adler cites Rav Yosef Dov Soloveitchik as ruling that one may take aspirin on Shabbat because it is considered מאכל בריאים. The Rav explains that some healthy people take aspirin as a preventative for heart attacks. *Shemirat Shabbat Kehilchata* (34:3, citing *Teshuvot Minchat Yitzchak* 3:35) disagrees, defining מאכל בריאים in a narrower manner. According to this source, this category applies only to something consumed by healthy people for non-medicinal purposes.